

У ДЫЯЛОГУ З МОЛАДЗЮ

Рэктар распавядае пра важнасць весці дыялог з моладдзю на іх мове

Стар. 2

ПАМЯЦЬ ЖЫВЕ Ё ПАКАЛЕННЯХ

Куратары праекта гістарычнага факультэта дзеляцца запланаваным на 2022 год

Стар. 3

REFERENDUM: СЛОВА ЭКСПЕРТАМ

Падсумавалі вынікі дыялоговых пляцовак, круглых сталоў і экспертных сустрэч

Стар. 4–5

НОВЫ АДКАШЫНЫ ЦЭНТР

Сучаснае абсталяванне і матэрыялы з'яўца перш за ўсё на прыродазнаўчых факультэтах

Стар. 7

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

www.gazeta.bsu.by

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

22 лютага 2022 года, № 3 (2254)

Канстытуцыя будучыні: зрабі свой выбар

18 Знешнія запрошаныя эксперты**61** Унутраныя запрошаныя эксперты**62** Агульная колькасць дыялоговых пляцовак**58** Агульная колькасць сустрэч

27 лютага 2022 г. – дзень рэспубліканскага рэферэндуму па пытанні ўнясення змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь.

Рэферэндум прызначаны па ініцыятыве Прэзідэнта (Указ ад 20 студзеня 2022 г. № 14 «Аб прызначэнні рэспубліканскага рэферэндуму»). З 22 па 26 лютага адбываецца датэрміновае галасаванне. Рашэнне, прынятае рэспубліканскім рэферэндумам, увайдзе ў сілу праз 10 дзён пасля яго афіцыйнага апублікавання. Яно абавязковае і з'яўляецца неад'емнай часткай Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

Напрыканцы 2021 года, 27 снежня, праект новай Канстытуцыі быў вынесены на ўсенароднае абмеркаванне. Прапановы па ўдасканаленні праекта грамадзяне краіны маглі накіраваць у Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі па электроннай пошце, праз электронную форму або ў пісьмовым выглядзе. Заяўлена, што НЦПІ абагульніў і сістэматызаваў атрыманыя даныя.

На працягу мінулага года супрацоўнікі і навучэнцы БДУ сустракаліся, каб выказаць і паслухаць розныя думкі наконт грамадска-палітычных пытанняў. Таксама з працоўнымі калектывамі падраздзяленняў універсітэта сустракаліся дзяржаўныя і грамадскія дзеячы. Такія сустрэчы адбываліся ў фармаце круглых сталоў, дыялоговых пляцовак, канферэнцый і інш.

4 650 Агульная колькасць удзельнікаў

Працяг на старонках 4–5

У ДЫЯЛОГУ З МОЛАДЗЮ

У БДУ на працягу двух месяцаў ішло актыўнае абмеркаванне праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Беларусі і тэмы рэферэндуму, што адбудзецца 27 лютага 2022 года. Важным было данесці да моладзі і працоўных калектываў значнасць змяненняў у Асноўны закон краіны і ацаніць перспектывы ад рэалізацыі яго ключавых сацыяльна арыентаваных палажэнняў.

Пра важнасць весці дыялог з моладдзю на іх мове, з выкарыстаннем даступных і зразумелых для маладога пакалення сродкаў камунікацыі, асабліва на сацыяльна значныя тэмы шматразова падкрэсліваў рэктар БДУ Андрэй Кароль.

З моладдзю трэба гаварыць на роўных і бясконца весці дыялог, задаваць пытанні і падахвочваць да актыўнасці: «А як вы бачыце вырашэнне гэтага пытання?», «Што б вы зрабілі ў такой сітуацыі?». Але ў той жа час неабходна і даносіць маладому пакаленню важныя «слупы» нашага грамадства. Бо інфармацыйны шум не знікае, і, як мы растлумачым важныя для нашага грамадства асновы, так яны і ўспрымуцца.

Студэнты напярэдадні палітычнай кампаніі былі пастаяннымі ўдзельнікамі дыялогаў пляцовак з удзелам рэктара. Падчас дыскусійных сустрэч ішло абмеркаванне асноўных палажэнняў новай рэдакцыі Асноўнага закона, уздымаліся пытанні пераамянення з дзеючай Канстытуцыі Беларусі, новаўвядзенняў, якія датычацца выбарчай сістэмы, статусу Усебеларускага народнага сходу, дзейнасці Канстытуцыйнага Суда і інш.

У той жа час моладзь часта ініцыявала сустрэчы з кіраўніком БДУ, што заўсёды знаходзіла з яго боку падтрымку. Маштабнай

стала размова Андрэя Кароля са студэнцкім актывам ВНУ ў студзені 2022 года. Ключавой была заяўлена павестка на актуальныя грамадска-палітычныя пытанні, звязаныя з патрыятычным выхаваннем моладзі і захаваннем гістарычнай памяці. Студэнты агучылі свае прапановы для ўнясення ў праект змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Беларусі і абмеркавалі з рэктарам пытанні моладзевай навукі, палітыкі, рэалізацыя праектаў сацыяльнай накіраванасці.

Пытанні, што хвалююць моладзь, былі прапрацаваны Андрэем Каралём падчас сустрэч з прадстаўнікамі студэнцкіх арганізацый і інтэрнатаў.

Неабходна не толькі надаваць увагу зносінам з моладдзю, але таксама даваць магчымасць маладым людзям рэалізоўваць прапанаваныя праекты. Гэтаму трэба вучыць. А гэта ўжо сістэма адукацыі. Сёння трэба не даваць, перадаць інфармацыю, а арганізаваць актыўнасць студэнтаў, вучыць задаваць пытанні, што выступае ключом да развіцця крэатыўнай, маральна сталай асобы, здольнай да адміністравання

свайго адукацыйнага, а потым і жыццёвага шляху.

Абмяркоўваючы новы праект Канстытуцыі, важнасць удзелу ў рэферэндуме кожнага беларуса, рэктар адзначаў накіраванасць Асноўнага закона на моладзь і будаўніцтва прадуманай партыйнай сістэмы.

Новаму пакаленню даецца ўнікальная магчымасць стаць актыўным удзельнікам дзяржаўнага будаўніцтва і мець магчымасць непасрэднага прыняцця грамадска значных рашэнняў», – канстатаваў рэктар.

Таксама пры непасрэднай каардынацыі Андрэя Кароля ў БДУ ішла рэалізацыя праекта экспертна-асветніцкай накіраванасці «Referendum», праекта агульнаўніверсітэцкага маштабу «Канстытуцыя будучыні» і іншых. Гэтыя ініцыятывы дазволілі ўцягнуць універсітэцкую супольнасць у нацыянальны дыялог па тэме рэферэндуму і пісьменна зарыентавацца ў павестцы палітычнай і сацыяльна-эканамічнай сітуацыі краіны.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Каб ведалі, каб памяталі, каб шанавалі

Студэнты і супрацоўнікі БДУ напярэдадні Дня абаронцы Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь наведлі музей Вялікай Айчыннай вайны. Святочны канцэрт і экскурсія прысвечаны Году гістарычнай памяці і накіраваны на фарміраванне беражлівых адносін да падзей ваенных гадоў.

Пляцоўка для асветніцкай акцыі была абрана невыпадакова. Нядаўна экспазіцыю музея дапоўнілі прадметамі, знойдзенымі ў раней невядомых месцах масавых пахаванняў. Нягледзячы на доўгія гады міру, гісторыкі да гэтай пары сутыкаюцца са слядамі Айчыннай вайны.

Удзельнікамі акцыі былі розныя прадстаўнікі БДУ – дэкан факультэтаў, іх намеснікі, кіраўнікі падраздзяленняў, студэнты, магістранты і аспіранты. Безумоўна, сярод запрошаных былі курсанты ваеннага факультэта. Праектар па выхаваўчай працы і сацыяльных пытаннях Іван ЯНУШЭВІЧ назваў музей Вялікай Айчыннай вайны знакавым месцам для кожнага беларуса, музеем Перамогі.

– Цяпер вельмі важна зразумець, што менавіта мы павінны захоўваць гістарычную памяць і перадаваць дасканалыя веды маладому пакаленню. Нам трэба ўзнавіць вывучэнне ваенных матэрыялаў, каб не дапусціць

гістарычных неадпаведнасцяў, – адзначаў прарэктар.

Іван Іванавіч распавёў таксама пра запланаваныя ва ўніверсітэце праекты, прысвечаныя савецкім ваеннапалонным, уцекачам з лагера Шталаг 352, і партызанскаму руху Беларусі.

Супрацоўнікі музея правялі гасцей па дзiesięці залах, экспазіцыі якіх паказваюць жыццё беларусаў да пачатку вайны, вераломны напад ворага, пераломныя этапы ваенных дзеянняў, акупацыю і партызанскі рух, вызваленне Беларусі ад захопнікаў.

Пасля экскурсіі прадстаўнікі Народнай студэнцкай харавой капэлы БДУ (мастацкі кіраўнік – Вольга Мінянкова) і ўдзельнікі вачальнай студыі БДУ выканалі для прысутных вядомыя песні ваенных гадоў.

Нагадаем, у БДУ з пачатку года прайшло некалькі акцый, запланаваных у межах Года гістарычнай памяці. Сярод іх праект, прысвечаны малавядомым, але значным датам у гісторыі ВAB, распрацаванне турыстычнага маршрута па месцах ваеннай гісторыі, адкрыццё выставы «Наша Перамога» і інш.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

У штогадовым конкурсе «Найлепшы моладзевы праект БДУ» прадстаўлены праект гістарычнага факультэта «Памяць жыве ў пакаленнях». На 2022 год запланаваны выставы, лекцыі, канферэнцыі і наведванне месцаў гістарычнай памяці. Кіраўнікі і ўдзельнікі праектнай каманды распавялі «Універсітэту» пра сваю ідэю і глабальныя мэты.

«Гістарычны факультэт лічыць сваім абавязкам выступіць ініцыятарам гэтага праекта»

У Год гістарычнай памяці студэнты і выкладчыкі гістарычнага факультэта БДУ штомесяц будуць праводзіць адукацыйныя мерапрыемствы: лекцыі і семінары, якія накіраваны на азнаямленне шырокай аўдыторыі з подзвігам народа. Акрамя гэтага, пройдуць дыялогавыя сустрэчы на пляцоўках мемарыяльных комплексаў, прысвечаныя жыццю ахвяр і герояў Вялікай Айчыннай вайны, цыкл выстаў, навуковая канферэнцыя і выданне друкаванага зборніка матэрыялаў па яе выніках. Для студэнтаў, выкладчыкаў і прадстаўнікоў адміністрацыі БДУ будуць арганізаваны паездкі ў мемарыяльныя комплексы «Хатынь – Дальва», «Чырвоны Берэг», «Азарычы», «Ола» і іншыя.

Дэкан гістарычнага факультэта БДУ Аляксандр КАХАНОЎСКІ лічыць, што даследаванне гісторыі Вялікай Айчыннай вайны – гэта не толькі даніна павагі мінуламу, але і важны напрамак патрыятычнага выхавання сучаснай моладзі:

– Праект «Памяць жыве ў пакаленнях» распачаты ў 2021 годзе – у Год народнага адзінства. З ініцыятывай выступілі студэнты, выкладчыкі і кіраўніцтва гістарычнага факультэта. У кожнай сям’і студэнта і супрацоўніка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ёсць удзельнікі і сведкі падзей Вялікай Айчыннай вайны. Кожны трэці жыхар Беларусі загінуў падчас яе трагічных падзей.

Грамадская цікавасць да нашага гістарычнага мінулага з кожным годам расце. Гэта знайшло адлюстраванне ў апошнім праекце змен Канстытуцыі Беларусі. Таму захаванне памяці і прыцягненне ўвагі беларускіх грамадзян да тэмы Вялікай Айчыннай вайны – абавязак кожнага з нас. Гістарычны факультэт лічыць неабходным выступіць ініцыятарам гэтага праекта.

Па словах дэкана, арганізатары праекта ўжо правялі экскурсіі па месцах памяці і мемарыяльных комплексах, арганізавалі тэматычныя круглыя сталы, дзе абмяркоўваліся самыя актуальныя тэмы. Старт праекту быў дадзены экскурсіяй «Трасцянец – беларускі Аўшвіц», якая пачалася ва ўнутраным дварыку БДУ.

– Менавіта адтуль у 1941 годзе студэнты і выкладчыкі нашага ўніверсітэта сышлі на фронт. Іх подзвіг не забыты. У сэрцах і памяці заўсёды застануцца студэнты і супрацоўнікі ўніверсітэта, якія абаранялі Радзіму, аднавілі дзейнасць ўніверсітэта на станцыі Сходня пад Масквой. Без іх не было б сучаснага Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які адзначае сваё стагоддзе. Сёння мы актыўна працуем над рэалізацыяй праекта ў 2022 годзе, – адзначае Аляксандр Генадзьевіч і запрашае ўсіх студэнтаў і супрацоўнікаў БДУ да ўдзелу.

«Прыемна разумець і атрымліваць рэальную падтрымку роднага ўніверсітэта»

Намеснік дэкана па вучэбнай і выхаваўчай рабоце гістарычнага факультэта Аліна ВЕРАМЕЙЧЫК распавяла, што першапачаткова праект выклікаў жывую цікавасць ва ўсіх факультэтаў БДУ. З часам у праектнай каманды ўзнікала ўсё больш ідэй, а задумка паступова трансфармавалася.

– Наша супольнасць актыўна пашыраецца. Сярод удзельнікаў праекта з’яўляецца ўсё больш студэнтаў і выкладчыкаў, якія жадаюць падзяліцца сапраўднымі гісторыямі з жыцця сваякоў, якія прайшлі праз выпрабаванні ваенных гадоў і захавалі нашу краіну. Мы ўдзячныя ўсім, хто адгукнуўся. Хуткім часам плануецца стварэнне старонкі пра праект у інтэрнэце, на якой будзем дзяліцца ак-

Памяць жыве ў пакаленнях

туальнымі матэрыяламі, абменьвацца досведам і ідэямі, – распавяла Аліна Яўгенаўна.

Таксама яна патлумачыла: на праект звярнулі ўвагу школы і гімназіі Беларусі. Гэта, на яе погляд, сведчанне цікавасці ў новага пакалення да гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

– Некаторыя мерапрыемствы разгорнуцца на пляцоўках краязнаўчых і абласных музeya ў розных рэгіёнах Беларусі. Адзін з важных напрамкаў дзейнасці праекта – публікацыя электроннага зборніка, у які ўвойдуць матэрыялы канферэнцыі і дыялогавых пляцовак, – падзялілася планами намеснік дэкана.

Яна таксама адзначыла, што праект рэалізуецца пры актыўнай падтрымцы кіраўніцтва ўніверсітэта.

– Ніводная наша просьба не засталася без увагі. Хочацца выказаць асаблівую падзяку прарэктару па выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях Івану Іванавічу Янушэвічу. Прыемна разумець і атрымліваць рэальную падтрымку роднага ўніверсітэта. Дзякуючы прэс-службе БДУ на праект звярнулі ўвагу вядучыя дзяржаўныя СМІ. Пра праект даведаліся ў нашай краіне і за яе межамі, – растлумачыла Аліна Яўгенаўна.

Навуковым кансультантам праекта выступае дацэнт кафедры крыніцазнаўства гістарычнага факультэта БДУ Кузьма КАЗАК:

– Хацелася б, каб праект праходзіў не ў рамках актыўнай групы гістарычнага факультэта, а ўніверсітэта ў цэлым. Адной з асноўных задач праекта студэнты ставяць выяўленне месцаў памяці, якія знаходзяцца ва ўніверсітэце, горадзе ці месцах, звязаных з гісторыяй БДУ. Плануем прыцягваць да супрацоўніцтва не толькі школы, гімназіі, універсітэты, а яшчэ і архівы, музеі, бібліятэкі, навуковыя цэнтры. Сабраны арыгінальны матэрыял са сведчаннямі пра трагедыю і гераічнасць удзельнікаў Вялікай Айчыннай

вайны плануем прадставіць у новай серыі навуковых артыкулаў «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт: памяць жыве ў пакаленнях», – падзяліўся ён.

Трохі пра асабістае: слова студэнтам

Студэнтка 3 курса Аляксандра МЯДЗВЕДЗЕВА:

– Праца над праектам дапамагла мне пераасэнсаваць свае каштоўнасці. Захаванне памяці – гэта адзін са значных аспектаў нашага жыцця. Кожны чалавек павінен для сябе вырашыць, што значыць для яго памяць, і ўсвядоміць значнасць яе захавання. Звыш 80 гадоў прайшло пасля пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Памяць пра яе жывая ў сэрцы кожнага, мы павінны гаварыць пра гэтыя падзеі больш. Мы павінны захоўваць памяць пра вайну, хоць бы для таго, каб не паўтарыць ізноў трагічныя падзеі тых дзён.

Студэнт 1 курса Іван КВАШКО:

– Удзел у праектнай камандзе дазволіў мне развіваць важны напрамак дзейнасці ўніверсітэта ў адукацыйнай і выхаваўчай сферы, прапаноўваць ідэі, рашэнні, перадаваць досвед працы на месцах памяці, прыцягваць прадстаўнікоў навуковых супольнасцяў. Адной з мэт праекта з’яўляецца падрыхтоўка лідараў з боку студэнтаў – арганізатараў і захавальнікаў памяці трагедыі і гераічнасці беларускага народа. Сродак да дасягнення сапраўды важнай мэты захавання памяці пра вайну, якая, на вялікі жаль, многімі ўспрымаецца як адна з незлічоных войнаў. Толькі гісторыя здольная аднавіць тое, што часта заціраецца часам. Мы не маем права не выкарыстаць магчымасць захаваць апошні «жывы» сведчанні пра тую вайну, пра страшны час.

Марыя ШНА

Календар найбліжэйшых мерапрыемстваў праекта

Дата правядзення: 23 лютага.
Месца правядзення: ДУ «Мінскі абласны краязнаўчы музей» (г. Маладзечна).
Прысвечана: Дзень абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.
Змест мерапрыемства:
- круглы стол «Гістарычная памяць – памяць аб’яднання»;
- выстава «Вайна і каханне» (абласны краязнаўчы музей у Маладзечне).

Дата правядзення: 2 сакавіка.
Месца правядзення: БДУ, экскурсія па Мінску.
Гістарычная падзея: 80-годдзе акцыі масавага знішчэння вязняў Мінскага гета.

- НАШЫ ЮБІЛЯРЫ —
- 26 лютага** Іўлеў Генадзь Дзмітрыевіч, вядучы навуковы супрацоўнік
 - 27 лютага** Клімянок Валянціна Іванаўна, галоўны навуковы супрацоўнік
 - 27 лютага** Шчолкава Таццяна Віктараўна, дацэнт кафедры сацыялогіі
 - 01 сакавіка** Кірычэнка Арына Уладзіміраўна, дацэнт кафедры класічнай філалогіі
 - 01 сакавіка** Шаўчук Цімур Аркадзьевіч, дацэнт кафедры арганічнай хіміі
 - 03 сакавіка** Курчанка Уладзімір Пятровіч, загадчык НДЛ, біялагічны факультэт
 - 04 сакавіка** Шапачкіна Ірына Віктараўна, дацэнт кафедры камп’ютарнага мадэлявання
 - 11 сакавіка** Касцюк Уладзімір Андрэевіч, загадчык НДЛ, біялагічны факультэт
 - 13 сакавіка** Капашова Ірына Міхайлаўна, дацэнт кафедры фізікі і аэракасмічных тэхналогій
 - 15 сакавіка** Панарадаў Уладзімір Васільевіч, загадчык навучнай лабараторыі кафедры фізікі цвёрдага цела
 - 15 сакавіка** Сцяцко Ігар Пятровіч, загадчык кафедры інфарматыкі і камп’ютарных сістэм
 - 17 сакавіка** Галаваты Аляксандр Іванавіч, дацэнт кафедры інтэлектуальных сістэм
 - 22 сакавіка** Зайкоўская Таццяна Вікенцьеўна, начальнік Цэнтра карпаратыўных камунікацый
 - 22 сакавіка** Куліева Волга Мікалаеўна, дацэнт кафедры англійскага мовазнаўства
 - 23 сакавіка** Калінін Анатоль Іосіфавіч, прафесар кафедры метадаў аптымальнага кіравання

АБ’ЯВЫ

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
ЎНІВЕРСІТЭТ
АБ’ЯВЛЯЕ КОНКУРС
НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:**

ЗАГАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: медыялінгвістыкі і рэдагавання; педагогікі і праблем развіцця адукацыі; рускай мовы; эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі; глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм; крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду.

ПРАФЕСАРАЎ КАФЕДРАЎ: функцыянальнага аналізу і аналітычнай эканомікі; вышэйшай матэматыкі; сацыялогіі; рыторыкі і метадыкі выкладання мовы і літаратуры; эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі; глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм.

ДАЦЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: батанікі; клетачнай біялогіі і біяінжынерны раслін; фізіялогіі чалавека і жывёл; біяхіміі; вэб-тэхналогій і камп’ютарнага мадэлявання; філасофіі і метадычнай навуцы; сацыяльнай камунікацыі; карпаратыўных фінансаў; рускай мовы; раманскага мовазнаўства; тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства; гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдняй вякоў; міжнародных эканамічных адносін; фізічнай хіміі; крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду; інаватыкі і прадпрыемальніцкай дзейнасці; міжнароднага права.

СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: міжнароднай журналістыкі; тэлебачання і радыёвяшчання; малекулярнай біялогіі; фізіялогіі чалавека і жывёл; мікрабіялогіі; біяхіміі; камунікацыйнага дызайну; англійскай мовы гуманітарных факультэтаў; агульнага землязнаўства і гідраметэаралогіі; эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі; інаватыкі і прадпрыемальніцкай дзейнасці; карпаратыўных фінансаў; міжнароднага менеджменту; фізічнага выхавання і спорту; англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці; вышэйшай матэматыкі і матэматычнай фізікі; энергафізікі; аналітычнай эканомікі і эканаметрыкі; міжнароднай палітычнай эканоміі; лічбавай эканомікі.

ВЫКЛАДЧЫКА КАФЕДРЫ міжнароднай журналістыкі.

АСІСТЭНТА КАФЕДРЫ агульнай фізікі.
Тэрмін падачы заявы – адзін месяц з дня апусьцеў аб’явы.

Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5а, *упраўленне па рабоце з персаналам, тэл. 209-54-36*

Змест мерапрыемства: адукацыйны семінар «Месцы памяці як месцы дыялогу пакаленняў», экскурсія ў архітэктурную майстэрню Л. Левіна «Вобразы вайны».

Дата правядзення: 11 красавіка.
Месца правядзення: БДУ, экскурсія па Мінску.
Гістарычная падзея: 80-годдзе пачатку дзейнасці лагера ў Малым Трасцянец. Змест мерапрыемства: дыскусія «Трагічныя і гераічныя вобразы вайны ў гістарычнай памяці», экскурсія: Мінск – лагер Трасцянец – месца знішчэння Благайшчына – Вялікі Трасцянец з наведваннем школьнага музея.

REFERENDUM: слова

Упраўленнем экспертнай і аналітычнай работы БДУ быў распрацаваны экспертна-асветніцкі праект «Referendum» працягласцю ў адзін месяц. Цыкл з трох экспертных сустрэч і дыскусій у межах праекта меў на мэце ўсебаковае раскрыццё рэферэндумаў як феномена грамадска-палітычнага жыцця Беларусі, іх уплыву на юрыдычныя, грамадскія, эканамічныя і міжнародныя працэсы. Такім чынам, акадэмічная супольнасць БДУ праявіла сябе дзейна і актыўна ў вырашэнні гістарычных для краіны пытанняў дзяржаўнага і сацыяльнага развіцця.

Першая экспертная сесія праекта «Referendum» (19 студзеня) была прысвечана абмеркаванню юрыдычнага боку правядзення рэферэндума, яго сутнасці як юрыдычнага інструмента, а таксама ўплыву рэферэндумаў на норматворчасць. Ганаровымі гасцямі сустрэчы былі член канстытуцыйнай камісіі, загадчык кафедры канстытуцыйнага права БДУ Рыгор ВАСІЛЕВІЧ, дэкан юрыдычнага факультэта БДУ Андрэй ШЫДЛОЎСКІ і дацэнт кафедры канстытуцыйнага права БДУ Ала ШАЎЦОВА.

Рыгор Аляксеевіч падзякаваў БДУ за якасную працу і ўклад у абгрунтаванне і тлумачэнне вынікаў прыняцця праекта Канстытуцыі. Таксама ён заўважыў, што ў выпадку, калі народ падтрымае праект змяненняў і дапаўненняў, спатрэбіцца далейшая абавязковая праца юрыстаў па тлумачэнні новых нормаў, каб чыноўнікі і грамадзяне дасканалы зразумелі сэнс новаўвядзенняў. Прафесар адзначыў уклад калег, спецыя-

Васілевіч Рыгор Аляксеевіч, член канстытуцыйнай камісіі, член-карэспандэнт НАН Беларусі, загадчык кафедры канстытуцыйнага права БДУ, доктар юрыдычных навук, прафесар:

«Трэба часцей практыкаваць мясцовыя рэферэндумы. Так грамадзяне адчуваюць сябе рэальнымі ўдзельнікамі кіраўнічага працэсу і зразумеюць, наколькі цяжка кіраваць дзяржавай. У новым праекце прапануецца ўзмацненне ролі прадстаўнічай улады – найбліжэйшай да народа. Лічу, што ўдзельнічаць у рэферэндуме зараз важна. Таму што Канстытуцыя з'яўляецца ядром і асновай для ідэалогіі беларускай дзяржавы».

Андрэй Кароль, рэктар БДУ, доктар педагагічных навук, прафесар:

«У праекта «Referendum» высокая сацыяльная значнасць. Моладзь атрымала практычна ўсе адказы на пытанні па рэферэндуме. Былі прыведзены навуковыя аргументы пра натуральнасць змяненняў у Асноўны закон краіны і неабходнасць развіцця Беларусі па сваёй траекторыі. У актуальнай павестцы грамадска-палітычнага жыцця краіны прыярытэтнымі з'яўляюцца рэферэндум і канстытуцыйныя змены. Гэтыя пытанні наўпрост закранаюць інтарэсы студэнцкай моладзі. Складана пераацаніць гістарычную значнасць рэферэндуму, і сёння відавочна неабходнасць удзелу кожнага беларуса ў падзеях такога маштабу».

Кахановікі Аляксандр Геннадзевіч, дэкан гістарычнага факультэта БДУ, доктар гістарычных навук, прафесар:

«Для беларускага грамадства нехарактэрныя ў шырокім сэнсе сацыяльныя катаклізмы. З пункту гледжання гісторыі час рэвалюцый сыходзіць. Надыйшоў час іншых рашэнняў. І рэферэндум – адна з магчымасцяў вырашыць вострыя пытанні самастойна. Чым лепш вырашаюцца ўнутраныя праблемы, тым менш верагодныя знешнія ўплывы».

лістаў у сферы канстытуцыйнага права і ўвогуле ў юрыспрудэнцыі, сярод іх куратары экспертна-асветніцкай дзейнасці па тэме рэферэндума – дэкана юрфака БДУ Андрэй ШЫДЛОЎСКАГА і яго намесніцы па вучэбна-выхаваўчай рабоце Ганны Бакун.

Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права кандыдат юрыдычных навук Ала ШАЎЦОВА звярнула ўвагу на тое, што ў выніку прыняцця змяненняў і дапаўненняў асноўнага на-грузка па рэфармаванні заканадаўчай базы ляжа на Парламент – Нацыянальны сход:

– Тыя дзяржаўныя органы, у кампетэнцыю якіх уваходзяць распрацоўка і падрыхтоўка нарматыўна-прававых актаў, пачнуць актыўную працу ў выпадку прыняцця змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю.

На другой экспертнай сустрэчы запрошаныя спецыялісты абмяняліся думкамі пра гістарычны кантэкст правядзення рэферэндума, пра яго ўплыў на фарміраванне і функцыянаванне палітычных сістэм.

Сярод спікераў былі дэкан гістарычнага факультэта БДУ Аляксандр КАХАНОВІКІ, загадчыца кафедры паліталогіі Ніна АНТАНОВІЧ, загадчык кафедры гісторыі новага і найноўшага часу Уладзімір КОШАЛЕЎ, прафе-

сар кафедры сацыяльнай камунікацыі Ірына КАЛАЧОВА, прафесар кафедры сацыялогіі Ларыса ЦІТАРЭНКА, дацэнт кафедры паліталогіі Алена ІЛЫНА, дацэнт кафедры новага і найноўшага часу Дзяніс ЛАРЫЁНАЎ.

Загадчыца кафедры паліталогіі БДУ, доктар палітычных навук, прафесар Ніна АНТАНОВІЧ лічыць, што рэферэндумы як інстытут прамой дэмакратыі сёння ў свеце даволі актуальныя. Напрыклад, публічныя слуханні, грамадскія сходы, мясцовыя дэмакратыі ў розных формах і электронныя механізмы, якія забяспечваюць прамы ўдзел грамадзян у грамадскіх працэсах.

– Кажучы пра рэферэндум, заўсёды згадваюць гісторыю, – адзначае Ніна Арсеньеўна. – І гістарычны, і сучасны кантэкст правядзення рэферэндумаў прадугледжвае заплыт ад народа. Рэферэндум мае антыбюракратычны пасыл, г. зн. не толькі чыноўнікі могуць прымаць значныя грамадскія рашэнні, але і сам народ уплывае на тое, што тычыцца розных груп насельніцтва. Аснова рэферэндуму – каардынацыя афіцыйных цэнтраў, што прымаюць рашэнні, і грамадскасці.

Тэма трэцяй сустрэчы – правядзенне рэферэндумаў у кантэксце міжнародных адносін, а таксама эканамічныя наступствы ўсенародных галасаванняў. Экспертамі на гэтай пляцоўцы выступалі дэкан факультэта міжнародных адносін Алена ДАСТАНКА, прафесар кафедры аналітычнай эканомікі Міхаіл КАВАЛЁЎ, дырэктар цэнтра міжнародных даследаванняў ФМА БДУ Алег ЛЕШАНЮК, вядучы спецыяліст упраўлення экспертнай і аналітычнай работы БДУ Вячаслаў ЛЯВОНАЎ.

Калачова Ірына Іванаўна, прафесар кафедры сацыяльнай камунікацыі БДУ, доктар гістарычных навук, прафесар:

«Кажучы пра ролю і значнасць рэферэндуму, неабходна вылучыць, што гэтая гістарычная падзея адбываецца менавіта ў цяперашні перыяд існавання нашай дзяржавы. Палітыка адлюстроўвае сацыяльную гісторыю нашай краіны і тых людзей, што жывуць у ёй».

ЭКСПЕРТАМ

Маслоўская Таццяна Станіславаўна, дацэнт кафедры канстытуцыйнага права юрфака БДУ, кандыдат юрыдычных навук:

«Канстытуцыя – гэта базіс, гэта дамова паміж дзяржавай і грамадствам. Спадзяюся, што беларускае грамадства гатовае заключыць гэту дамову. Рэспубліка Беларусь – дзяржава прамой дэмакратыі, рэферэндум – неабходны інструмент канстытуцыйных змяненняў і вырашэння іншых найважнейшых пытанняў».

Дэкан факультэта міжнародных адносін БДУ, кандыдат палітычных навук, дацэнт Алена Дастанка згадала вопыт Брытаніі: «Вельмі яскравыя прыклады ўплываў рэгіянальных рэферэндумаў на ўнутраную і знешнюю палітыку дэманструе Вялікабрытанія. Галоўны прыклад – Brexit, які паўплываў і на рэгіянальныя міжнародныя адносіны, і на глабальныя».

Алена Анатольеўна прывяла прыклады рэферэндумаў пра незалежнасць Шатландыі, пра дэлеганне паўнамоцтваў самакіравання ва Уэльсе і падкрэсліла, што ў Англіі сістэма рэгіянальных рэферэндумаў добра рэалізуецца і мае ўздзеянне на палітыку.

Доктар фізіка-матэматычных навук прафесар Міхаіл КАВАЛЁЎ упэўнены, што рэферэндум дапаможа вызначыць асноўныя напрамкі развіцця грамадства, надасць упэўненасці ў будучыні:

– Нестабільная сітуацыя ў краіне стрымлівае інвестыцыйныя працэсы, бізнес пачуваецца няўпэўнена, – кажа Міхаіл Міхайлавіч. – Зараз абставіны паляпшаюцца, людзі ўзнаўляюць банкаўскія ўклады. Рэферэндум толькі дапаможа ўмацаваць гэтую тэндэнцыю.

У межах праекта «Referendum» асобна прайшло моладзевое абмеркаванне экспертных сесій, дзе студэнты-ўдзельнікі праекта размаўлялі пра месца моладзі ў грамадска-палітычных падзеях краіны.

Фінальная сустрэча з падвядзеннем вынікаў праекта адбылася 18 лютага. Арганізатары запрасілі трох членаў канстытуцыйнай камісіі, якія выкладаюць ва ўніверсітэце (Рыгора Васілевіча, Таццяну Маслоўскую і

Пухаў Арцём Аляксандравіч, дацэнт кафедры крымінальнага права юрфака БДУ, кандыдат юрыдычных навук:

«Наш адзіны стратэгічны рэсурс – людзі, асабліва моладзь. Праект Канстытуцыі – гэта той нарматыўна-прававы акт, які дае шырокі спектр магчымасцяў у сферы духоўнага, маральнага і інтэлектуальнага развіцця».

Арцёма Пухава), адміністрацыю БДУ, дэканаў факультэтаў, супрацоўнікаў юрыдычнага факультэта і студэнці актыву, у тым ліку прадстаўнікоў моладзевых арганізацый. Дарэчы, у склад канстытуцыйнай камісіі ўвайшлі некалькі знакамітых юрыстаў Беларусі – выпускнікоў БДУ – Пётр Міклашэвіч, Валерый Міцкевіч, Святлана Любецкая.

Арцём Пухаў выказаў думку, што нормы, прысвечаныя захаванню гістарычнай памяці, яшчэ раней трэба было ўключыць у Канстытуцыю, бо ёсць на такія мерапрыемствы і меры сацыяльна запатрабаванасць. Ён расправёў пра крытыку нормы, прысвечанай

Лешанюк Алег Мікалаевіч, дырэктар цэнтра міжнародных даследаванняў ФМА БДУ:

«Рэферэндум – гэта інструмент папярэджвання знешняга ўплыву на вырашэнне найважнейшых унутраных пытанняў. Ён забяспечвае сувязь дзяржаўнай сістэмы з насельніцтвам. Усталяваць такую сувязь праз палітычныя партыі, фонды або некамерцыйныя няўрадавыя арганізацыі не заўсёды атрымліваецца».

моладзі (артыкул 32¹). Але, на яго думку, адзіны глабальны рэсурс краіны – моладзь, а БДУ, безумоўна, добрая стартавая пляцоўка для раскрыцця патэнцыялу маладых людзей.

Таццяна Маслоўская шчыра перакананая, што ў будучыні беларусы будуць звяртацца да рэферэндумаў на мясцовым і рэспубліканскім узроўні ўсё часцей. Яна адзначыла, што за вельмі кароткі тэрмін – 1,5 месяца –

прайшло шмат цікавых абмеркаванняў ва ўніверсітэце.

Рэктар БДУ Андрэй КАРОЛЬ падзякаваў за плённую працу супрацоўнікам універсітэта – членам канстытуцыйнай камісіі, дэканам, супрацоўнікам факультэтаў і інфармацыйна-прапагандысцкіх груп, якія прымалі ўдзел у абмеркаваннях як спікеры, як арганізатары, як прымаючы бок.

– Няма лепшай формы за простую добрую размову. У ёй нараджаюцца новыя ўяўленні і новыя сэнсы. Праект «Referendum» не мае аналагаў у рэспубліцы, у прыватнасці сярод ВНУ. Гэта вельмі цікава. Хаця такі фармат мы выкарыстоўвалі і раней, але мэты праекта іншыя. Прыемна, што прайшло больш за 50 універсітэцкіх сустрэч за студзень-люты гэтага года. Каля трох тысяч удзельнікаў сталі носьбітамі ведаў з першых вуснаў. Мы ўжо падышлі да той мяжы, што падзяляе дыскусію і ўдзел у рэферэндуме. Добра, што была магчымасць у вялікіх і малых групах абмяркоўваць розныя пытанні, бачыць розныя погляды. Важна, каб пачуць быў кожны голас, каб на кожнае пытанне быў дадзены адказ. Таксама вельмі важна падчас фармалізацыі новых ідэй і вызначэння ключавых пазіцый, фармулявання місіі і роляў беларускай дзяржавы і народа не загубіць сутнасці, што была закладзена з самага пачатку. Дзякую ўсім, хто быў і прамоўцам, і слухачом. Без абодвух гэтых амплуа немагчыма стварыць сваё ўласнае ўяўленне, – расправёў на фінальнай сустрэчы рэктар.

Для музея гісторыі БДУ члены камісіі пакінулі аўтографы ў памятным друкаваным

Шыдлоўскі Андрэй Віктаравіч, дэкан юрыдычнага факультэта БДУ, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт:

«Рэферэндум – гэта феномен народаўладдзя, які спалучаны з рызыкамі палітычнага, прававога, эканамічнага і ідэалагічнага характару. І не ўсе дзяржавы ідуць на такія рызыкі. Большасць дзяржаў ААН не могуць пахваліцца такімі рэферэндумаў, якія мы правялі за больш чым чвэрць стагоддзя па шэрагу канцэптальных стратэгічных пытанняў».

выданні праекта змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Цікава, што будучы экспанат папоўніўся папай з надпісам «Канстытуцыйная камісія». Менавіта ў ёй знаходзіліся падчас пасяджэнняў камісіі раздзелы тэксту, вынесеныя на абмеркаванне.

Рэктар уручыў пачэсным гасцям лімітаваныя гадзіннікі «Луч», вырабленыя ў гонар 100-гадовага юбілею БДУ. Акрамя таго, за асветніцкую працу падчас падрыхтоўкі да правядзення рэферэндуму сувеніры БДУ атрымалі супрацоўнікі юрыдычнага факультэта Шыдлоўскі А. В., Калінін С. А., Бакун Г. С., Антановіч Н. А., Шаўцова А. В., Кісялёва Т. М.

На факультэце географіі і геаінфарматыкі БДУ адкрываецца ўнікальная для Беларусі спецыяльнасць «геатэхналогіі турызму і экскурсійная дзейнасць». Яе міждyscyплінарны характар аб'ядноўвае ў адной праграме навучання адразу тры напрамкі – географію, турызм і геаінфармацыйныя сістэмы. Пра моцныя бакі і кар'ерныя магчымасці новай спецыяльнасці распавёў дэкан факультэта Дзмітрый КУРЛОВІЧ і намеснік дэкана па вучэбнай рабоце Алена КАЛЬМАКОВА.

– У факультэта ёсць пяцідзсяцігадовы вопыт падрыхтоўкі спецыялістаў па гэтым напрамку, – кажа Дзмітрый КУРЛОВІЧ, – бо яшчэ ў 1972 г. была адкрыта спецыялізацыя ў рамках спецыяльнасці «геаграфія», яна называлася па-рознаму, адна з апошніх назваў – «геаграфія турызму і экскурсійная дзейнасць». Мы першыя ў краіне пачалі рыхтаваць спецыялістаў па гэтым напрамку, пэўны час на базе факультэта была развіта вышэйшая школа турызму, якая пасля трансфармавалася ў вышэйшую школу турызму БДУ. Пасля яе перадалі эканамічнаму ўніверсітэту. Таму мы вырашылі актуалізаваць наш шматгадовы вопыт падрыхтоўкі пад запыты сучасных працадаўцаў, якім патрэбны супрацоўнікі з ведамі тэндэнцый турызму ва ўмовах глабалізацыі, інфарматызацыі і лічбавізацыі. Географ з гэтай спецыялізацыяй будзе запатрабаваным на рынку працы, і нават больш, чым спецыялісты, што выпускаюцца па напрамку «турызм і гасціннасць», якая існуе ў краіне каля дваццаці гадоў, бо ахвотней бяруць географа, які мае базавае ўяўленне пра географію, географію турызму. Менавіта таму многія дырэктары турыстычных фірмаў з'яўляюцца нашымі выпускнікамі.

У чым асаблівасці міждyscyплінарнага характару?

– У нас тры блокі дысцыплін: географічны, турыстычны, геаінфармацыйны, – знаёміць з вучэбным планам Алена КАЛЬМАКОВА. – Асноўны звязаны з географіяй – гэта, напрыклад, комплексныя дысцыпліны, звязаныя з ландшафтамі, з фізічнай географіяй, краіназнаўствам, сацыяльна-эканамічнымі ўмовамі краін (арыентацыя на

Турызм без межаў

знешні турызм). Іх у нас традыцыйна чытаюць самыя лепшыя спецыялісты ў краіне, і гэта зразумела, бо мы вядучыя географічны факультэт Беларусі. Другі складнік вучэбнага плана – дысцыпліны, звязаныя з інфармацыйнымі і геаінфармацыйнымі тэхналогіямі, напрыклад, «Лічбавыя тэхналогіі ў турызме», «ГІС-аналіз і мадэляванне ў турызме», «Анлайн-рэсурсы ў турызме», «Асновы web-праектавання і web-аналітыкі», «Мадэлі даных у СУБД у турызме» і г. д. За геаінфармацыйны блок у нас адказвае профільная кафедра глебазнаўства і ГІС, якая сёння ў адукацыйнай прасторы Беларусі з'яўляецца лідарам па геаінфармацыйных сістэмах. Трэці складнік – дысцыпліны, звязаныя з эканомікай турыстычнай дзейнасці, арганізацыяй прадпрыемстваў, маркетынгам у турызме («Экскурсійная дзейнасць у турызме», «Экскурсіны менеджмент», «Аграэка-турызм», «Культурная спадчына», «Рэклама ў турызме», «Тураперэйтынг»). За турыстычны блок будзе адказваць кафедра эканамічнай і сацыяльнай географіі, якая больш за паўстагоддзя рыхтуе спецыялістаў у галіне турызму і экскурсійнай дзейнасці. Гэта значыць дзве вядучыя кафедры, якія будуць фарміраваць дадзеныя блокі, менавіта на нашым факультэце забяспечыць якасць адукацыйных паслуг. Вопыт такога міждyscyплінарнага падыходу ў плане судакранання эканомікі, інфармацыйных тэхналогій, гісторыі ўжо быў рэалізаваны ў рамках іншых спецыяльнасцяў на нашым факультэце, таму ў нас ёсць пазітыўны досвед, што квінтэсэнцыя географічных навук з выхадам на сумежныя дазваляе падрыхтаваць рознабакова адукаванага спецыяліста, што пацвярджаецца анкетаваннем, водгукамі як працадаўцаў, так і выпускнікоў.

– Таксама мы, безумоўна, будзем запрашаць практыкаў, сярод якіх і нашы выпускнікі, што з'яўляюцца дырэктарамі фірмаў, вядучымі менеджарамі, вядучымі спецыялістамі ў розных арганізацыях, – дадае Дзмітрый Міраслававіч. – Такая практыка-арыентаванасць у выкладанні таксама павінна забяспечыць якасць падрыхтоўкі, а супрацоўніцтва з прадпрыемствамі дазваляе студэнтам не толькі праходзіць практыку падчас вучобы, але і працаўладкоўвацца пасля атрымання дыплама ў гэтыя арганізацыі.

Куды будуць размяркоўваць маладых спецыялістаў?

– Рыхтуючы вучэбныя планы для новай спецыяльнасці, мы паралельна вучылі ры-

нак працы, праводзілі маркетынговыя даследаванні, – распавядае Дзмітрый Міраслававіч. – Сярод месцаў для працаўладкавання будуць як дзяржаўныя прадпрыемствы, так і прыватны сектар, прычым апошні прэвалюе. Працадаўцы атрымаюць не толькі экскурсаводаў, менеджараў па падборы тураў і афармленні дакументацыі, але і спецыялістаў у новай нішы – інфармацыйнай падтрымцы працы турыстычнага прадпрыемства, вядзенні і запаўненні баз даных і стварэнні новых лічбавых, інфармацыйных і картаграфічных прадуктаў.

– Важна, што ў студэнтаў, якія атрымаюць адукацыю па гэтай спецыяльнасці, будзе двайная кваліфікацыя, – адзначае Алена Генадзьеўна, – гэта будуць не толькі спецыялісты па геатэхналогіях турызму і экскурсійнай дзейнасці, што, дарэчы, дасць магчымасць працаваць пасля атрымання дыплама і экскурсаводам. У назве кваліфікацыі ёсць слова «географ», таму нашы выпускнікі змогуць працаваць у любой арганізацыі географічнага профілю.

Ці магчымая навуковая кар'ера?

– Для тых, хто захоча працягнуць свой шлях у навуцы, ёсць пяць праграм магістратуры, і ў рамках адной з іх, «Географіі», ёсць прафілізацыя «Інавацыйныя геатэхналогіі». Ёсць магчымасць стаць кандыдатам навук,

пасляхова скончыўшы праграму аспірантуры «Эканамічная, палітычная, сацыяльная і рэкрэацыйная географія». А яшчэ з гэтага года ў нас адкрыта новая спецыяльнасць магістратуры, якая звязана з геаінфармацыйнымі тэхналогіямі, што выклікала цікаўнасць у кітайскіх студэнтаў, бо яна англамоўная.

Як уплывае на турыстычныя спецыяльнасці вопыт пандэміі каранавіруса?

– Я б не сказаў, што гэта пытанне вострае, – дзеліцца сваім меркаваннем Дзмітрый Міраслававіч. – Калі ў першы год быў поўны лакаўн і турызм прасеў, то ўжо зараз ён узнаўляецца, а праз пэўны час дзякуючы вакцинацыі турыстычная дзейнасць зноў будзе актыўнай. Да таго ж, шмат людзей «засядзеліся» і чакаюць значных зрухаў па ліквідацыі эпідэміялагічных абмежаванняў. Вяртаючыся да нашай новай спецыяльнасці, адзначу, што новы напрамак, звязаны з гэтай галіной, дыстанцыйныя экскурсіі – той пункт росту, што дазволіць геаінфармацыйным сістэмам развівацца інтэнсіўней. Актуальнасць яшчэ і ў тым, што падчас навучання акцэнт ідзе на прыродаахоўныя аб'екты, а дзе, як не ў Беларусі, з імі знаёміцца? Таму нават калі турызм будзе толькі ў межах нашай краіны, ён прынясе прыбытак.

Ксенія СІТНІК

Візітоўка спецыяльнасці «геатэхналогіі турызму і экскурсійная дзейнасць»

Міждyscyплінарная спецыяльнасць «геатэхналогіі турызму і экскурсійная дзейнасць» з'яўляецца вынікам інтэграцыі найлепшых айчынных праграм па географіі, турызме і геаінфармацыйных сістэмах.

План прыёму на 2022/2023 навучальны год: 20 месцаў (прыблізны план – 17 бюджэтных і 3 платныя).

Форма навучання: вочная (дзённая).

Тэрмін навучання: 4 гады.

Кваліфікацыя: «Географ. Спецыяліст па геатэхналогіях турызму і экскурсійнай дзейнасці».

Дзейнасць будучых спецыялістаў перш за ўсё будзе звязана з прыроднай спадчынай (асабліва ахоўваемыя тэрыторыі, аб'екты ЮНЕСКА, рэзерваты), аграэкатурызмам і г. д. Выпускнікі змогуць працаваць з нападуненнем баз даных турыстычнай інфармацыяй, падбіраць туры, распрацоўваць маршруты з дапамогай картаграфічных дадаткаў (смарт-турызм), ствараць аўдыягіды.

Выпускнікі дадзенай спецыяльнасці змогуць працаваць у Міністэрстве спорту і турызму Беларусі, турыстычных кампаніях, што спецыялізуюцца на распрацоўцы экскурсійных, уязных тураў, экспарце турыстычных паслуг, а таксама ўстановах адукацыі па падрыхтоўцы кадраў для турыстычнай галіны.

Новы адукацыйны цэнтр БДУ

Інвестыцыйны праект «Мадэрнізацыя вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь» быў распрацаваны ў 2019 годзе па ініцыятыве Міністэрства адукацыі ва ўзаемадзейнасці са спецыялістамі Сусветнага банка. Рэалізацыя запланаваная на 2021 – 2025 гады за кошт сродкаў пазыкі Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця.

У БДУ сродкі пазыкі размеркаваныя па двух кірунках:

- Падкампанент 1.1 «Забеспячэнне ўмоў для якаснага практыка-арыентаванага навучання». Будзе закуплена вучэбнае абсталяванне і матэрыялы на 22 300 691 еўра для 37 навучальных лабараторый. Закупка, дастаўка, устаноўка і наладка запланаваныя на 2022–2025 гады.

- Падкампанент 1.2 «Мадэрнізацыя матэрыяльна-тэхнічнай базы вучэбна-адукацыйнага асяроддзя». Для гэтага з 2021 па 2025 гады будзе ажыццяўляцца капітальны рамонт з мадэрнізацыяй будынка НДІ ПФП імя А. Н. Сеўчанкі. Будзе выдаткавана 9 143 000 еўра (без уліку навукова-лабараторнага абсталявання).

Новае абсталяванне для 37 лабараторый

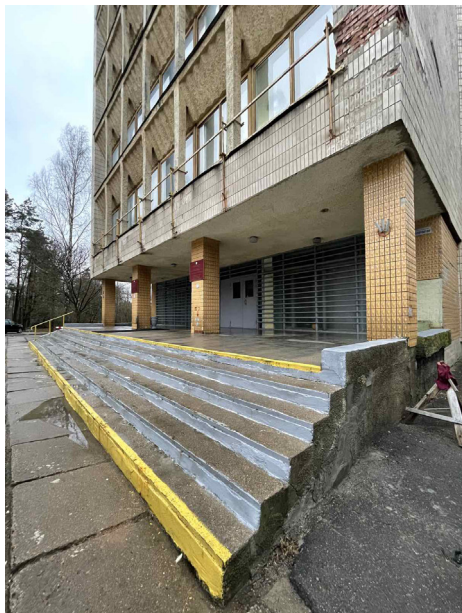
Праект накіраваны на стварэнне навучальных лабараторый найвышэйшага сусветнага ўзроўню і рэсурснай базы для падрыхтоўкі студэнтаў па міждысцыплінарных праграмах. Новае абсталяванне і матэрыялы з'яўца перш за ўсё на прыродазнаўчых факультэтах. Акцэнт на тым, што займаюцца сучаснымі даследаваннямі і папаўняюць «скарбонку» БДУ публікацыямі першага і другога квартала ў аўтарытэтных навуковых выданнях.

На біялагічным факультэце будуць створаны дваццаць пяць лабараторый, на хімічным – тры, на механіка-матэматычным – адна, на фізічным факультэце і факультэце радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій – па чатыры. Менавіта гэтыя факультэты прынялі ўдзел у падрыхтоўцы заяўкі ў Сусветны банк. Ініцыятыва стварэння міждысцыплінарнага цэнтра ўвогуле належыць біялагічнаму факультэту.

– Лабараторыі з сучасным абсталяваннем забяспечаць разгортанне вучэбных практыкумаў, якія зараз знаходзяцца на першым плане нашай тэхнікі. У кантэксце развіцця міждысцыплінарных сувязяў і практычнага выкарыстання дасягненняў прыродазнаўчых навук рэалізацыя праекта цікавая не толькі для студэнтаў прыродазнаўчых факультэтаў, але і для студэнтаў некаторых гуманітарных факультэтаў, – лічыць кіраўнік падгрупы па рэалізацыі падкампанента 1.1 «Забеспячэнне ўмоў для якаснага практыка-арыентаванага навучання» дэкан фізічнага факультэта Міхаіл ЦІВАНАЎ.

Напрыклад, спектраметрычнае абсталяванне могуць выкарыстоўваць студэнты гістарычнага факультэта для вывучэння метадаў дацёркі археалагічных знаходак. Гэтыя ж прыборы могуць быць карысныя для навучэнцаў факультэта сацыякультурных ка-

Эскізы знешняй і ўнутранай рэканструкцыі будынка на вул. Курчатава, 7

мунікацый, каб аналізаваць фарбы і матэрыялы палотнаў карцін. Аналітычнае абсталяванне можа выкарыстоўвацца студэнтамі юрыдычнага факультэта пры вывучэнні дысцыплін, звязаных з крыміналістыкай. Абсталяванне неразбуральнага кантролю будзе карыснае студэнтам факультэта міжнародных адносін пры вывучэнні метадык кантролю аб'ектаў, якія праходзяць мытны надгляд. Метадыкі аналізу цэлюлозы і яе вытворных уяўляюць цікавасць для студэнтаў філалагічнага факультэта і факультэта журналістыкі пры вывучэнні дысцыплін, звязаных з гісторыяй кнігавыдавецтва і развіццём выдавецкай справы.

Акрамя гэтага, у пераліку абсталявання электронныя мікраскопы з 3D-рэканструкцыяй і элементным аналізам, сістэма матрычна-актываванага лазернай дэсорбцыі/іанізацыі з мас-спектраметрычнай прыстаўкай, мас-спектраметрычны элементны аналізатар з індуктыўна-звязанай плазмай на аснове 3-квадрупольнай сістэмы, лазерны канфакальны мікраскоп высокага разрознення з сістэмай паралельнага спектральнага сканавання флуарэсэнцыі, ІЧ-Фур'е сістэма для даследавання структуры бялкоў у растворах, біярэактары, культыватары і інш.

– Як адзіны навучальны міждысцыплінарны комплекс, размешчаны ў адным будынку, дадзены праект не будзе мець аналагаў. Абсталяванне будзе навішым за тое, што ёсць у аналагічных цэнтрах на постсавецкай прасторы. Новы цэнтр БДУ будзе мець падобныя памеры, насычанасць абсталяван-

нем і накіраванасць на сумесную дзейнасць з рэсурснымі цэнтрамі расійскіх ВНУ і вядучых ВНУ краін-суседак. Напрыклад, такія цэнтры ёсць ужо ва ўсіх федэральных універсітэтах Расіі, найлепшых універсітэтах Польшчы, Казахстана, Літвы і Латвіі. Але ў Беларусі і ва Украіне пакуль такіх няма, – падкрэслівае Міхаіл Сяргеевіч.

На новым абсталяванні, згодна з умовамі Сусветнага банка, будуць выконваць не толькі навуковыя даследаванні. Ім плануецца карыстацца для навучання студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў па розных напрамках. Сярод іх, напрыклад, аналіз геномаў, пратэомаў, метаболамаў, транскрыптомаў і феномаў чалавека і жывёл, раслін, вірусаў, грыбоў і бактэрый; распрацоўка біяінфармацыйных дадаткаў, штучных нейронных сетак; нейрабіялогія, рашэнне праблемы раку, вірусных захворванняў і старэння; стварэнне перспектыўных нанаматэрыялаў, найноўшых біяматэрыялаў; даследаванне павышэння прадуктыўнасці сельскагаспадарчых раслін, фотасінтэзу і іншыя.

– Ужо пачалася закупка абсталявання згодна з пералікам, зацверджаным Міністэрствам адукацыі і ўзгодненым з Сусветным банкам, – адзначыў Міхаіл Сяргеевіч.

Рэканструкцыя НДІ ПФП імя А. Н. Сеўчанкі

Будынкам навукова-даследчай установы «Інстытут прыкладных фізічных праблем імя А. Н. Сеўчанкі» БДУ па вул. Курчатава, 7 цяпер карыстаюцца некалькі падраздзяленняў універсітэта. У ім размяшчаюцца два

вытворчыя ўчасткі і некалькі дзясяткаў навучальных памяшканняў і лабараторый біяфака.

– Мадэрнізацыя прадугледжвае поўнае пераўтварэнне сістэмы электразабеспячэння, водазабеспячэння і вентыляцыі, замену фасада, вокнаў, стварэнне новых сістэм мікраклімату, асвятлення, гідраізаляцыі, перапланіроўку і змену прызначэння памяшканняў, развіццё безбар'ернага асяроддзя, устаноўку новай лабараторнай мэблі і стварэнне развітой інфраструктуры сусветнага класа, – растлумачыў кіраўнік працоўнай групы праекта прарэктар па эканоміцы і матэрыяльна-тэхнічным развіццям Міхаіл Барысавіч ЧАРАПЕННІКАЎ.

Па яго словах, новыя памяшканні дазволіць падраздзяленням БДУ з большым выклікам і эфектыўнасцю ажыццяўляць выкладчыцкую і навуковую працу. Студэнты змогуць атрымаць доступ да сучаснага абсталявання і выкарыстоўваць яго ў бяспечных умовах.

Пачнецца мадэрнізацыя з падрыхтоўкі перапраектнай дакументацыі, затым плануецца праектаванне. Часова будуць вынесены падраздзяленні, якія знаходзяцца ў корпусе, каб зрабіць рамонт і пераабсталяваць будынак і камунікацыі. Пасля таго, як выкананыя працы прымуць адпаведную структуру, будзе размешчана і ўвезена ў эксплуатацыю абсталяванне, некаторы час спатрэбіцца на навучанне персаналу. Фінальным этапам стане адкрыццё цэнтра.

– Зараз праводзіцца выбар праектнай арганізацыі, – звярнуў увагу Міхаіл Барысавіч.

Ён таксама растлумачыў, што гэты праект не прадугледжвае фарміравання навукова-інавацыйнага цэнтра. З Сусветным банкам узгоднена стварэнне Адукацыйнага міждысцыплінарнага цэнтра. Структура будзе прадстаўлена навучальнымі лабараторыямі з персаналам для іх абслугоўвання: курыруючымі кафедрамі, загадчыкамі навучальных лабараторый, інжынерамі і лабарантамі.

– Зараз праводзіцца выбар праектнай арганізацыі, – звярнуў увагу Міхаіл Барысавіч.

Ён таксама растлумачыў, што гэты праект не прадугледжвае фарміравання навукова-інавацыйнага цэнтра. З Сусветным банкам узгоднена стварэнне Адукацыйнага міждысцыплінарнага цэнтра. Структура будзе прадстаўлена навучальнымі лабараторыямі з персаналам для іх абслугоўвання: курыруючымі кафедрамі, загадчыкамі навучальных лабараторый, інжынерамі і лабарантамі.

Глабальная мэта праекта і плюсы для студэнтаў

Як адзначае намеснік кіраўніка працоўнай групы праекта дэкан факультэта міжнародных адносін Алена Анатольеўна ДАСТАНКА, вынікам рэалізацыі праекта будзе стварэнне ўнікальнага цэнтра падрыхтоўкі спецыялістаў у міждысцыплінарных галінах ведаў, такіх як біяінжынерія, біяінфарматыка, біяматэрыялы, біямедыцына, штучны інтэлект, сістэмная біялогія, нанабіялогія, нанаматэрыялы, хімічныя і харчовыя тэхналогіі.

– Гэта дасць магчымасць падрыхтаваць спецыялістаў, высока запатрабаваных на рынку працы. Таксама гэта дазволіць прыцягнуць беларускіх і замежных абітурыентаў, якія з прычыны адсутнасці дастатковай матэрыяльнай базы айчынных ВНУ выбіраюць для атрымання вышэйшай адукацыі ВНУ Расіі і іншых краін. Дадаткова будзе палепшаны міжнародны і нацыянальны імідж БДУ, узрасце яго месца ў рэйтынгавых ВНУ свету. Сфарміруюцца ўмовы для стварэння новых навукова-педагагічных школ па міждысцыплінарных прадметах. Упершыню ў Беларусі студэнты змогуць атрымаваць адукацыю па найбольш запатрабаваных міждысцыплінарных спецыяльнасцях, – тлумачыць Алена Анатольеўна.

Студэнты БДУ змогуць карыстацца магчымасцямі і рэсурснай базай міждысцыплінарнага цэнтра для падрыхтоўкі курсавых і дыпломных праектаў, магістарскіх дысертацый. Безумоўна, гэта павысіць навуковы ўзровень кваліфікацыйных прац і нададць ім практычную скіраванасць.

Марыя ШНА

Умацаванне духоўных каштоўнасцяў

Спецыяльную прэмію за значны ўклад у захаванне традыцый харэаграфічнага мастацтва і актыўны ўдзел у грамадска-культурным жыцці краіны атрымаў заслужаны аматарскі калектыў Беларусі ансамбль танца «Крыжачок» БДУ. Падчас урачыстай цырымоніі Прэзідэнт Беларусі ўручыў узнагароду мастацкаму кіраўніку Ігару МУЗАЛЕЎСКАМУ і балетмайстру ансамбля Ірыне КАКОРЫНАЙ.

Нагадаем, што два гады таму «Крыжачок» святкаваў 75-гадовы юбілей. На працягу доўгай гісторыі існавання аматарскага калектыву не спыняецца штодзённая творчая праца, ашчадна захоўваюцца традыцыйныя для беларусаў танцы, музыка і вобразы.

– Спецыяльная прэмія – заканамерны віток развіцця ансамбля, – распавядае Ігар МУЗАЛЕЎСКИ. – Захаваннем і распаўсюджваннем народнага танца «Крыжачок» займаецца няспынна з 1945 года, штогод атрымлівае ўзнагароды ў Беларусі і за мяжой. З 2011 года ансамбль удастоены ганаровага звання «Заслужаны аматарскі калектыў Беларусі».

Мала які аматарскі харэаграфічны калектыў Беларусі можа пахваліцца такім вялікім складам, больш за 40 чалавек, працавітацю танцораў, палітрай нумароў і сваім уласным аркестрам, які складаецца з флейты, кларнета, цымбал, баяна, дудкі, баса, кантрабаса і скрыпкі.

Сапраўды, значную частку рэпертуару займаюць менавіта беларускія танцы: «Крыжачок», «Лявоніха», «Пчолка», «Купалінка», «Валет», «Закаблукі», «Кругавая» і інш. Акрамя таго артысты выконваюць арыгінальныя сучасныя пастаноўкі танцаў. Кожны нумар мае свае асаблівасці. Напрыклад, «Валет» танцуюць у аўтэнтчных народных касцюмах, якія важаць некалькі кілаграмаў.

Ігар Музалейскі стаіць ля руля «Крыжачка» з 2007 года і пасляхова вядзе яго ад дасягнення да дасягнення дзякуючы дзейнай метадыцы працы з калектывам.

– У гэтай складанай справе галоўнае – сістэма і дысцыпліна. Без дысцыпліны ніякага мастацтва быць не можа, – упэўнены кіраўнік. – Трэба добра растлумачыць, паказаць і запатрабаваць ад артыстаў тое, што хочаш убачыць на сцэне ў танцы.

Удзельнікі ансамбля адточваюць майстэрства на рэпетыцыях, звычайна некалькі разоў на тыдзень. Спачатку артысты заўсёды размінаюцца ля станка. Без гэтага балетмайстар нават не дапусціць да танцаў. Потым пачынаецца праца над праблемнымі месцамі ў харэаграфіі і над эцюдамі. Пасля калектыву прапрацоўвае нумар цалкам ці новы танцавальны матэрыял. Калі набліжаецца выступленне, рэпетыцыі праходзяць штодня. Часам асобныя танцы прыходзяць на некалькі гадзін раней, каб пазаймацца індывідуальна.

Пра «Крыжачок» і яго ўдзельнікаў Ігар Музалейскі распавядае з цеплынёй і гонарам. Некаторыя танцы працуюць з ім з пачатку яго кіраўніцтва, некаторых ён ведае з дзяцінства, а каго і ўвогуле выпусціў з ансамбля ў прафесійную кар’еру.

– У нас аматарскі калектыў, артысты не атрымліваюць заробак. Таму нам цяжка быць на ўзроўні прафесійных ансамбляў, але мы імкнемся, – кажа кіраўнік. – Без калектыву не абыходзіцца ніводнае буйное мерапрыемства краіны. Апошнія тыдні мы актыўна рыхтуемся да канцэрта ў Палацы Рэспублікі ў гонар 23 лютага. У працы ансамбль дэманструе вытрымку і прафесіяналізм, асабліва ў тых выпадках, калі па загадзе рэжысёра даводзіцца ў сціслы час мяняць ужо гадамі вывастраны нумар.

Над новымі нумарамі ансамбля Ігар Музалейскі працуе са сваёй калегай – балетмайстрам Ірынай Какорынай. Новая пастаноўка пачынаецца з выбару добрай музыкі і роздумаў пра тое, якая харэаграфія будзе ладна класіфікавацца на гэтую музыку. Потым мастацкі кіраўнік робіць эцюд (невялікі ўрываў). Гэты эцюд развіваецца, дапрацоўваецца па асаблівасцях харэаграфіі, і нараджаецца нумар.

– Самадзейнасці ў гэтым працэсе няма, – падкрэслівае Ігар Музалейскі. – Артысты выконваюць тую ўказанні, якія дае балетмайстар. Бо, калі танцы будуць па сваім жаданні нешта змяняць, харэаграфія не будзе адпавядаць прафесійнаму і мастацкаму ўзроўню. Я лічу, што пастаноўка павінен займацца спецыяліст.

Гастрольнае і сцэнічнае жыццё калектыву не абыходзіцца без форс-мажораў. Бывала, што касцюм забывалі, а бывала – і артыстаў гублялі па дарозе. Адночы, калі ансамбль ехаў на фестываль у Партугалію, падчас перапынку ў невялікім нямецкім горадзе адзін з танцораў пайшоў прагуляцца і згубіўся. Каля чатырох гадзін яго шукалі перапалыханых калег! На адным з канцэртаў за 10 хвілін да выхаду на сцэну выявілася, што саліст не прыйшоў. Кіраўнік ансамбля хуценька пераапрацуе і выканаў сольную партыю. Цудоўна, што такія складаныя пытанні вырашаюцца неўзаветку для глядача.

Для калектыву не важная прафесія і ўзрост танцораў. Зараз у «Крыжачку» ёсць зусім юныя выканаўцы, якія яшчэ навучаюцца ў школе. Склад збіраецца разнастайны, і ўжо даўно кола ўдзельнікаў выходзіць за межы БДУ. Хтосьці прыходзіць сам, хтосьці – з сябрамі з іншых універсітэтаў, а хто ўвогуле прыходзіць у ансамбль з дзіцячага калектыву «Равеснік». У калектыву трапляюць нават дзеці яго ўдзельнікаў.

Набор у ансамбль праходзіць проста. Кіраўнік дае шанец трапіць у калектыў усім ахвотнікам і кастынгаў ніякіх не ладзіць. Новых танцораў запрашаюць на рэпетыцыю асноўнага складу, адразу ставяць займацца і пасля вырашаюць, ці застаецца чалавек надалей, г. зн. лёс танцора ў калектыве залежыць ад яго жадання і таленту.

– Без таленту ў прафесіі танцора не абысціся, – лічыць кіраўнік. – Калі чалавек не адчувае музыку, то як з яго зробіш добрага танцора ці саліста? Нават каб яго можна было прыхаваць на заднюю лінію, ён павінен быць здольны да нейкіх рухаў. Для харэаграфічнага майстэрства важнае спалучэнне музычнасці, пластычнасці, гнуткасці цела. Важна, каб чалавек смелы быў, не баяўся глядача. Але гэта якраз тая задача, якія прапрацоўваюцца на рэпетыцыях. Бо ўсе нараджаецца ў працы. І салісты таксама.

Большасць з тых, хто прыходзіць у калектыў, застаюцца з ім. Мала хто сыходзіць з ансамбля, скончыўшы вучобу ва ўніверсітэце, бо за аматарскімі танцамі і рэпетыцыямі хаваецца сапраўднае жыццё.

– У нас сям’я, каманда. Калі танцор месяц вытрымаў, то застаецца надоўга, – распавядае Ігар Музалейскі. – Разам моладзь святкуе, сустракаецца, размаўляе. Новенькім дапамагаюць уліцца ў калектыў танцораў,

якія ў ансамблі даўжэй. У выніку такога ўзаемадзейнення і цеснай працы ў калектыве фарміруюцца сямейныя пары. Да іх мастацкі кіраўнік ставіцца станоўча, з асаблівым трапятаннем. Ён лічыць, што каманда ў камандзе – гэта выдатна.

Па меркаванні Ігара Музалейскага, перыяд барацьбы за месцы ў ўзнагароды ўжо ў мінулым. Што можна было, напэўна, заваявалі. Цяпер ансамбль удзельнічае ў фестывалях і гастролях, якія пайшлі яму на карысць. За плячыма «Крыжачка» мноства выступленняў па ўсім свеце. Праўда, пандэмія крыху сапсавала гастрольную кар’еру калектыву. Апошні выезд быў вясной мінулага года ў ААЭ, на міжнародны фестываль. Дарэчы, там яны былі адзіным беларускім калектывам.

На важнае пытанне, як зацікавіць сучасную моладзь адраджэннем беларускай культуры, балетмайстар адказвае на прыкладзе свайго калектыву.

– Моладзь зараз складана захапіць, каб ім было цікава. Але матывацыя павінна быць. Напрыклад, канцэрты, нейкія паездкі, якіх зараз, на жаль, няма. Жывыя зносіны, магчымасць прыйсці на рэпетыцыю і адключыцца ад усіх штодзённых спраў. Але ж трэба некалькі разоў на тыдзень прыйсці і аддацца калектыву, каб ногі не трымалі, каб галава ішла кругам. І гэта не месяц, не год, а пастаянныя заняткі, – адзначае кіраўнік «Крыжачка». – Для адных важныя стасункі і тая атмасфера, якую можа даць калектыў. Нехта трымае сябе з дапамогай рэпетыцыў у добрай фізічнай форме. У кагосьці матывацыя становіцца паездкі за мяжу, магчымасць паглядзець свет і пабываць на розных фестывалях. Некаторыя проста любяць народныя танцы, а знаходжанне на сцэне для іх становіцца сапраўдным жыццём яшчэ з дзяцінства.

Найважнейшай сваёй задачай Ігар Музалейскі лічыць захаванне таго, што ансамбль напрацаваў гадамі. Каб не разгубіць майстэрства, душу і, калі прыйдзе час, перадаць яго ў рукі наступнага пакалення ў самым росквіце. Нягледзячы на тое, што матывацыя працаваць ва ўсіх розная, агульная любоў да мастацтва, сумесная праца дапамагае «Крыжачку» паспяхова распаўсюджаць беларускі народны танец.

Ганна КАЗАКОВА

